

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emerio Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicarilor mai dese după tarifară
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu două în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 240.

Brașov, Miercuri 29 Octomvrie (11 Noemvrie).

1903.

Comentare la program.

(a) Noul ministru-președinte și-a schițat întâiu programul în clubul liberal, apoi l'a desfășurat în camera magnaților și în sfârșit i-s'a dat ocaziune să-l rostescă și în camera deputaților.

Punctele, ce interesază mai mult naționalitățile au fost deja relevate și comentate de noi și tot așa au fost obiect de discuțiune și în ziarele celorlalte naționalități.

Organul național săsesc din Sibiu, care în general salută pe Tisza ca pe un inițiator al unei noue direcțiuni în politica de naționalitate, citează câteva pasaje dintr'o scrisoră privată a contelui Tisza adresată unuia dintre cei mai distinși agricultori sași. Acest agricultor avu prilej a face lui Tisza nisce servicii pe terenul specialității sale și întrebându-l corespondență cu dânsul, a atins între altele și chestiunea naționalităților, asupra căreia contele Tisza s'ar fi exprimat precum urmază:

Vedeți, eu de sigur nu stau îndărătul altora în ce privește patriotismul maghiar și mândria națională, er agitațiunea nepatriotică care din păcate își face mențrele în mijlocul naționalităților noastre, n'are dușman mai rezolut, decât pe mine. Pe lângă acesta însă am firma convingere, că nu ne este permis (dürfen) a conturba pe cetățenii noștri nemaghiari în exercițiul liber al tuturor drepturilor lor și nu ne este permis a le face reproșuri, decât ei vrău să țină la limba și naționalitatea lor. Condamn în modul cel mai energetic sovinișmul plebeic și odios, ce iese la ivelă într'o parte a presei noastre, și sunt totdeauna gata să combat pentru unica adevărată politică patriotică: pentru politica simpatiei intime cu toate elementele de încredere și patriotice a populațiunei noastre nemaghiare. Pe terenul acesta noi (adeacă contele Tisza și Sașii) de sigur ne vom înțelege.

Ceva mai rezervat și cu accentuarea necesității de a se urmări cu

măsuri mai rigurose, decât până acuma „agitatorii“ — a tratat contele Tisza tema acesta și în corpurile legiuitoare.

Altminteri vorbește așa-dér contele Tisza, când scrie o scrisoră privată unui agricultor sas, care i-a făcut ore-cari servicii, séu când rostesc un toast la masa unui arhieru român, și altmintea când se angajază în corpurile legiuitoare cu declarațiunile sale.

Căci numai naivii s'ar puté bucura de faptul, că noul ministru-președinte a recunoscut în cameră, ceea ce numai un desmetic ar puté să tăgăduescă, adecă, că mai bine de jumémătate din locuitorii Ungariei nu aparțin națiunei maghiare.

Da, va răspunde cineva, însă el a adaugat, că va respecta drepturile acestor naționalități, ér în discursul séu din cameră rostit în ziua de 6 Noemvrie, a spus explicit, că „limba și individualitatea etnografică“ a naționalităților sunt acelea, a căroră respectare li-se impune Maghiarilor, ca o datorie de onóre.

Bucuria, ce o simt unii și alții la auđul acestor cuvinte sunătoare, a ameițit pe mulți și au început să aiureze despre o epocă de aur a respectării drepturilor, uitând într'o clipită toate supărările politice de decii de ani.

Și „agitatori“?.. Despre ce agitatori vorbea Tisza? Unde s'au pomenit printre Români de exemplu agitatori, cari să fi propovăduit idei și teorii numai pe jumătate așa de periculoase ca socialistii internaționali, cari desfășoră la lumina ălei stégul roșu al revoluțiunei? Pentru-ce decii să se înăsprască măsurile contra „agitatorilor“?

Dér peste tot, de 18 ani de când scim că a intrat contele Stefan Tisza în viața publică, afară de vre-un toast, scrisoré confidențială ori conversație privată, unde și în ce chip s'a manifestat dânsul cu energia, ce se dice că-l caracterisază

— împotriva conaționalilor séi, cari înotá în apele sovinișmului?

Căci nu la noi, ci la dânsii sunt a se căuta agitatorii aceia primejșioși, cari de pe catedră, amvon, tribuna publică și din redacții ațită ura contra majorității populațiunei.

Până decii nu vom vedé un act legislatoric séu administrativ, care justifică întru câteva frazele lansate în publicitate de cătră contele Tisza — póte pentru captația celor slabii de inger — nu le putem atribui importanța aceea „istorică“, pe care își dau unii silința a le atribui.

Luptă...

În primul nostru articol de ér am arătat inclinările lui Francisc Kossuth spre pace și desarmare, — cu anumite condițiuni. Am vedut, cari sunt părerile lui Kossuth asupra situațiunei și a șanselor ce le-ar avé continuarea obstrucției pe motivul pe care s'a făcut până acum. Părerea lui Kossuth culminează în constatarea, că partidul n'a început lupta pentru limba de comandă maghiară, ci pentru înlăturarea proiectelor militare, și „națiunea“ adecă Maghiarii, nu pot avé nici o nădejde de a schimba „voința regelui“ căreia i-s'a dat expresie în ordinul de la Chlopy: *limba de comandă în armată rămâne limba germană.*

Lucruri importante s'au petrecut însă de Duminică până ér séra. Curentul obstrucționist în sinul partidului a luat proporții însemnate tocmai după discursul de Sâmbătă al lui Kossuth, așa încât Kossuth însuși vedându-se din nou espus primejdiei de a fi părăsit de ai séi, a lăsat să se vestescă prin organul séu „Egyetértés“, că posibilitatea unei pacifice soluțiuni a crizei atárnă de la răspunsul ce îl va da contele Tisza în ședința de Lună a dietei. Acestui răspuns avea să se acomodeze votul conferenței de aséră (Lună)

al partidului cu privire la atitudinea de urmat față cu guvernul-Tisza.

Și una și alta s'au întâmplat. Etă cum:

În ședința de ér a dietei, ministrul președinte Tisza a luat cuvântul, ca să răspundă la vorbirile lui Kossuth, Hollo și contelui Ioan Zichy, cari s'au pronunțat asupra programului guvernului.

Tisza a declarat, că în *cestiunea limbei* (în armată), stă pe punctul de vedere cunoscut al partidului liberal. Cestiunea limbei, dise el, a fost clarificată la 1867 din partea coróniei și a dietei.

Cestiunea *emblemelor* nu e clarificată încă pe deplin. Se vor introduce însă emble *comune*.

In școléle primare ale naționalităților se va regula cestiunea limbei.

Urmând, Tisza a respins acusarea, că s'ar fi folosit de apucătură de corteș în ce privește partea din program referitoare la sistemizarea plăților funcționarilor de la administrație.

Vorbind de *reforma electorală*, spune că nu e amic al egalizării censului, nici al votului secret, ci al votării după cercuri notariale. Promisiuni mari nu póte face.

Dările, cari n'au fost plătite pe timpul cât a durat starea de *ex-lex*, se vor încassa *în rate*.

Pe *casarmele militare* din Ungaria se vor pune *inscripții unguresci* alături de cele nemțesci.

Despre *dările de consum* după vin și carne la orașe, se va vorbi cu ocazia reformei dărilor.

În fine a apelat la opoziție, să nu împedecé legala și pacifca soluțiune a crizei.

Discursul lui Tisza nu i-a mulțumit pe kossuthiști. Ministrul președinte n'a prea făcut promisiuni față de postulatele ce le-au ridicat tovarășia Kossuth-Polonyi-Barta Ödön în schimbul căroră ei ar fi gata să închine stégul.

După ședința camerei, membrii partidului independist s'au întrunit în conferanță. Aici Francisc Kossuth a spus, că declarațiunile lui Tisza nu l'au mulțumit,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Lumea sensurilor noastre.

Nenumerate, infinite fenomene de ale firei rămân departe de sfera conștiinței noastre, fiind-că nu găsim cale, prin care să póta pătrunde în creierul nostru. După cum ne-ar fi imposibilă vederea, decât nu am avé nervi optici și nu am auđi fără de nervi acustici: astfel ne rămân necunoscute și oscilațiile, pulsațiile, vibrațiile, cari trec pe lângă cordele nervoase ale organismului, fără să le cutremure, fără să le póta pune în vibrație. Pe harpa noastră trupescă abia se află câteva corde. Abia dispunem de câteva sensuri neputincioase. Busola cea mai mică e mai puternică întru aflarea polului magnetic, de cât Newton séu Laplace, și rândunica mai bine cunósce declinațiunea magnetică de cât Columb séu Magelhaens. Cu alte cuvinte, sensurile noastre sunt puține la număr și chiar și în cadrul cunos-

cintelor actuale multe fenomene nu le putem observa de cât pe cale mijlocită: schimbate, frânte, reflectate, mărite, micite etc.

Dér atâta nu e de ajuns. Chiar și sensurile existente sunt debile, defectuoase, înșelătoare. Ne înșelă cu privire la mișcarea pământului, la formația ceriului; în privința materiei, ființelor și a lucrurilor.

Pământul nu e, cum se vede; firea nu e cum ni-se pare.

Din impresiile, ce le primim prin observația naturei, nu putem concludé imediat la fapte reale, ci numai la *aspectul* acestor fapte. Fost'a lipsă de spirite alese și de studii seculare, ca să ne putem elibera măcar în parte de jugul impresiilor mijlocite de sensuri și să facem un pas spre cunóscrea mai corectă a lucrurilor.

Stele și constelațiuni; sorii, planeti și sateliți, cometi, nebulóse și meteori; lumii apuse și lumii născénde, nu se odihnesc pe temeiri împetrite — după cum *ni-se pare* — ci de forțe *nevédute* sunt aruncate în toate direcțiile cu iuțelă amețitoare.

Și alérgă cu toate, pentru eternitatea timpurilor. fără ca să se póta apropia de limitele neexistente ale infinitului. Sboră, alunecă, se avéntă prin spațiuri fără marginii, dér la distanțe atât de colosale de lá noi, în cât totul ni-se pare, că e în repaos.

Decă ne îndreptăm privirile pe pământ: același adevér ne grăescé de pe planetul nostru, care-l observăm în zarea albăstrie a cerurilor.

Tote corpurile, organice séu neorganice: animale, plante, minerale, constau din molecule, cari se află în mișcare perpetuă și nu se ating. Moleculele éráși constau din atomi, cari de asemenea nu se ating și vibréză fără precurmare. Tot atomul e imperceptibil de mic nu numai pentru ochiú, dér și pentru ideie, căci în-dată ce ar fi perceptibil, nu ar mai fi atom. Acești atomi, în sintesele lor, în molecule, forméză câte o lume în mic — în același fel, cum corpurile ceresci sunt molecule în mare. Cel infinit de mare e identic cu cel infinit de mic; macrocos-

mul cu microcosmul. Chimistul și astronomul călăresc pe același infinit.

Judecând fără preocupăție și fără manie de teorii, constatăm că universul vizibil constă din *atomi invisibili* și e condus de *forțe invisibile*.

Creațiunea o putem judeca din mai multe puncte de vedere.

Din punct de vedere *optic* putem considera universul de o armonie cromatică. Colórea nu este decât efectul vibrațiilor asupra unei ființe dotate cu organ susceptibil, impresionabil de valurile eterului provocate de acele vibrații. Sunt colorii pretutindenii, chiar și unde, la apariență, nu se observă nimic. La o musică omul normal, nu vede nimic. El aude numai tonuri. O persoană „*sensitivă*“ vede și *colórea* acestei musicii, adecă pentru oscilațiile sunetelor îi este susceptibil și ochiul, nu numai urechea. Un astfel de om observă și vibrațiile infra-roșii ca și pe cele ultraviolete, ba e impresionat și de vibrațiile atomilor.

dacă, ca deputat maghiar, nu se închină ideii de stat maghiar.

Tablou.

SCIRILE DILEI.

— 23 Octomvrie v.

Representanța comunală a orașului Brașov este convocată în adunarea generală ordinară pe ziua de Mercuri 11 eventul Joi, 12 Noemvrie orele 3 p. m. în sala de la casa sfatului.

Sinodul bisericesc al reformatilor din Ardeal s'a deschis Sâmbătă în Clușiu sub presidiul baronului *Banffy* asistat de „episcopul” reformat *Dr. Bartok* și de episcopii, conte *George D. Banffy*, *Lajos Simó* și *Daniel Zeyk*. Ședințele s'au continuat Duminecă și Lună. Din raportul „episcopului” *Bartok* reiese, că districtul ardelean numără 428.212 suflete, cu 3332 mai mulți, de cât anul trecut. Spor de convertiri de la alte confesiuni: 13 suflete. Pentru scopuri bisericesci s'a colectat suma de 130.136 corone. În cursul anului au murit 13 pastori, ér parochii vacante sunt 50. Numărul celor ce nu au solicitat intervenția pastorului la încheierea căsătoriei a crescut. Copii nelegitimi s'au născut 11.132. **Anabaptismul, nazarenismul** bântue și la reformați. Raportul relevă, cu regret, că mulți credincioși nu știu cetii și scrie, și mulți nu știu nici unguresc. Pe de altă parte raportul relevă, că **educația copiilor maghiari din România în școlile maghiare este asigurată**. Armonia între reformați și celelalte confesiuni este netulburată și în multe locuri înșiși catolicii își dau spriginul bisericeii reformate având în vedere firesce, că această biserică promovează interesul maghiarismului.

„**Revista Bistriței**” a încetat de a mai apărea sub acest titlu și fostul redactor al ei, d-l *Dr. Victor Onișor* anunță, că d-l *Lucian Bolcaș* va scote acest diar mai departe sub titlul „**Voința**”.

Reglementarea unei comune. Sub titlul acesta publică foile unguresci o scire despre cele ce se petrec în comuna *Vell* din comitatul *Târnavei-mici*. Comuna e locuită de Sași și Români. Se dice, că poporul s'ar fi „resvrătit” din cauza comasației. În cât „era primejdii viața organelor administrației”. Ordinea fiind turburată, s'au trimis gendarmi în comună, ér în 3 Nov. un escadron de husari. Totă vina o aruncă informatorii diarelor maghiare asupra poporului. Lucrurile stau însă altfel, după cum s'a arătat în scirea ce am primit'o și pe care am publicat'o în numărul de Duminecă al fôiei noastre. De comasare nu se făcea acolo nici o amintire, ci numai de isprăvile notarului *Moldovan* față cu care poporul era și este extrem nemulțumit. Inseși aceste foi constată, că amărăciunea poporului e mare, dér că în comună domnesce liniște și ordine. Pentru-ce atunci pacostea cu husarii pe capul bietului popor, de ce-i mai în acolo și ce noimă mai are o astfel de „reglementare” a poporului, când el e pauc și liniștit?

Secretar la ministerul de interne a fost numit *Sandor Janos*, fost fișpan în comitatele *Târnava-mică* și *Mureș-Turda* și comisar guvernial pentru *Secuime*.

Impăratul Wilhelm — operat. Din *Berlin* vine scirea surprinzătoare, că împăratul *Wilhelm* s'a supus Sâmbătă unei operații. Medicii i-au operat un *polip*, ce se formase în gât. Din buletinele medicilor reiese, că hola nu e de natură periculoasă și operația a succedut. Până i-se va vindeca rana cauzată în urma operației, împăratul nu-și poate întrebuița vocea.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat de la d-l *Ioan Vă-lăscan* și soția d-sale, *Sibiu*, 10 cor. în memoria răposatului lor naș, regretatul asesor consistorial în pensiuie *Zaharie Boiu*. Primescă pioșii donatori cele mai căldurose mulțămite. — **Direcțiunea școlilor medii gr. or. române.**

Scire de necrețut. Diarul „*M. P.*” din Clușiu scrie următoarele: „Un conce-tățen român, care nu scie nici un cuvânt unguresc, dér simte de-opotrivă cu noi, și-a oferit totă averea ministrului de culte și instrucțiune r. ung., cu scop de a se înființa în comuna sa *Brullyan* (?) din comitatul *Târnavei mari* o școlă de stat. Ministrul a primit acest cadou frumos și nobil și dorința conce-tățenului nostru *George Ongyerth* (!) se va împlini. — Nu ne vine să credem scirea acésta mai ales, că numele de *Brullyan* și *Ongyerth* ni-se par a fi nisce nume fictive.

Greva lucrătorilor tipografi din Clușiu s'a terminat Sâmbătă s'era. Ea a durat de Mercuri dimineața și s'a aplanat prin acordarea condițiilor cerute de lucrători.

Demonstrațiuni la universitatea din Viena. Sâmbăta trecută, studenții evrei și radicali au atacat pe studenții de la societățile cat. „*Norica*”, „*Austria*”, „*Rudolfine*”, „*Kürnberg*” și „*Nordgau*”. Imbrânce-lile între cele două partide au durat o oră și jumătate, până ce unul din comitetele societăților naționale a somat pe studenții radicali să nu demonstreze alătura cu jidovii. În urma acéstei somații studenții radicali au început să strige: „*Afară jidani!*”, ér studenții catolici au putut să părăsescă aula nesupărați. Rectorul universității a afișat pe tabla neagră o dojană publică contra demonstrațiilor și a pornit cercetare contra corifeilor demonstrației.

Hotențoții. Vestii sosite la Berlin din colonia germană de la sud-vestul Africii spun că afară de întreaga garnisonă de la *Warmbad*, hotențoții au omorât și mai mulți comercianți germani, ale căror averi le-au jefuit. Hotențoții au atacat apoi a doua oră satul *Warmbad* punând mâna pe fortăreță și prefăcând satul în cenușă. Nici un german n'a putut să scape. Familiile englese au fost capturate. O colonă germană venind de la nord, a început cu negrii hotențoți o luptă teribilă. Nisce trupe englese sunt de asemenea în marș cătră Hotențoția. Causa revoltei este decapitarea unui hotentot din ordinul guvernatorului.

„**Asociațiunea națională aradană**”, secția meseriașilor români, va da o petrecere de joc împreună cu concert și presentatiune teatrală în frumoasa sală a „**Căseii naționale**” din Arad, Sâmbăta în 1 (14) Noemvrie 1903. Prețul: locul I, 2 cor., locul II 1 cor. 20 b., loc de stat 80 bani. Venitul curat este destinat „**Căseii naționale**”. pentru arangiarea scenei. Contribuiri peste taxă se primesc cu mulțămite la adresa episcopului primar *Constantin Don* și se vor publica prin diare

Programa: 1) „**Auđi valea**” cor bărbătesc de I. Vidu sub conducerea d-lui *Simea pedagog curs IV*. 2) „**Sună buciul**”, cor bărbătesc de I. Vidu sub conducerea d-lui *Simea pedagog curs IV*. 3) „**Trecui valea**”, cor mixt de I. Mureșianu sub conducerea d-lui *Simea pedagog curs IV*. 4) „**Vlăduțul mamei**” séu „**Bucovina**” n'a învățat și umblă le însurat”, comedie într'un act de *Ioan Lupescu* artist român. **Personele:** Vlăduțul mamei, școlar de sat d-l *Pavel Budai*. Iftimi Sbirciog pădurar bătrân, d-l *George Dehelean*. Costică Șeimescu boier tânăr, d-l *Vasiliu Bencecan*. Sevasta mama lui Vlăduț, d-șora *Maria Budaș*. Smărăndița fiica lui Iftimi d-șora *Rozalia Moț*. După presentatiune urmăză joc. Inceputul precis la 8 ore.

Teatru german.

(*Odette*, de *Victorien Sardou*, representată în Brașov în s'era de 10 Noemvrie.)
Drama acésta a lui *Sardou* este un tablou al morăvurilor parisienne și conține mult element tragic. *Odette* este soția contelui de *Clermont-Latour*. Ea este ne-credincioasă și amantul ei *Cardailhan* este surprins de conte în momentul, când în timp de nopțe vré să între la *Odette*. Contele își isgonesc soția chiar în noptea aceea, fără să-i permită a-și revedé copila,

Bérangère, care era atunci în etate de 3 ani. Acesta este conținutul actului I. și se petrece în *Paris*. Celelalte 3 acte se petrec în *Nizza*. *Bérangère* este fată de 18 ani și de *Méryan* vré s'o ia de soție. Tatăl ei și-a zidit o villă în *Nizza* și atât el cu fiica-sa, precum și alți cunoscuți iau parte la serbările de carnaval. Contesa de care divorțase și pe care n'a văduț'o contele de 15 ani, se află din întâmplare tot în *Nizza* purtând tot numele contelui și întretinând relații scandalose cu un cartof și escroc internațional. Casa ei este o speluncă. *Bérangère* credea, că mama-sa nu trăiesce. Mama lui de *Méryan* însă aude de *Odette* și de purtările ei scandalose și nu vré să-și dea învoirea la căsătoria fiului său, până ce *Odette* nu va renunța la numele contelui și nu va declara, că în schimbul unei pensiuie viagere, va renunța a mai călca pe teritoriul frances. Contele solicită o întâlnire cu fosta lui soție spre a storce declarațiunea cerută de viitoare sa cuscă, *Odette* solidă la rândul său, se-și potă revedé fiica, ceea-ce după multă împotrivire i-se acordă. După o scenă înduioșătoare între fiică și mamă (care se presentă sub firma unei prietene a mamei creduță mórta), *Odette* iese din casa fostului ei soț, pradă durerilor celor mai crâncene, și își găsesce mórtea în valurile mării.

D-șora *Bărsescu* ca *Odette* avu oca-siune a-și desvolta strălucitul său talent deja în actul I. în scena cu surprinderea amantului și isgonirea ei din casă. Dure-rea soției alungate, potențată de durerea mamei, care în puterea nopții trebuie să plece fără să-și potă vedé copila, reclamă o forță artistică estra-ordinară, pe care d-șora *Bărsescu* a desvoltat-o cu o perfecțiune, pe care lăudându-o, i-am scăde numai din valoare nefăcând-o. Publicul o ascultă cu respirația oprită și un curent de fior i-a cuprins pe toți. Altă scenă de efect este în actul III întâlnirea după 15 ani cu soțul său și tratativele urmate în interesul copilei. *Odette* nu vré să renunțe. Apoi culmea tragicului a fost atinsă în ultimul act, în scena întâlnirii mamei cu fiica-sa. N'a rămas nimeni în sală ne-emoționat.

Dintre ceilalți artiști trebuie să relevăm cu laudă pe d-l *I. Sodek*, (contele), *Gustav Olmar* (*Béchemel*), d-șora *Leopold* (*Bérangère*) și *Marie Scherer* (*Juliette*).

Astăzi va juca d-șora *Bărsescu* în „*Monna Vanna*”, de *Maeterlinck*, mâne în „*Phaedra*” (*Racine*, trad. de *Schiller*), ér Joi în „*Dama cu camelii*”.

Din Viena.

În campania victorioasă întreprinsă de partidul social-creștin din Viena în ultimul deceniu, unul din cele mai remarcabile triumfuri a fost cucerirea unui mandat pentru dieta provincială în cartierul *Leopold*, considerat până anul trecut ca cetățuie inexpugnabilă a jidovismului. Alegerea acésta a avut loc anul trecut la 5 Noemvrie. Spre a celebra memorabila isbândă, antisemiții din Viena s'au adunat în s'era aniversară în sala lui *Reisinger* și au petrecut în mod familiar, rostind discursuri și ascultând cântece, declamațiuni și producțiuni musicale. Interesant a fost discursul rostit cu acésta oca-siune de primarul Vienei, *Dr. Lueger*, din care estra-gem mai jos câte-va pasaje marcante, spre a arăta modul deschis și nejenat, în care primarul capitalei imperiului scie să reprezente interesele populațiunii germane exploatată politicesc și economicesc de nisce venetici parasitari.

S'a vorbit despre importanța isbândii — dice *Dr. Lueger*. — Isbânda însă este cu atât mai importantă, cu cât noi n'am avut de a lupta numai împotriva așa numitei coalițiuni, ci și contra guvernului, care — destul de ciudat lucru — stetea la spatele acelei coalițiuni compuse din trei puteri (*Evrei*, *socialiști* și *pangermani*).

Fiți siguri, că anumiți omeni n'ar fi fost atât de îngâmfaiți, decât n'ar fi avut sprijinul guvernului. Biruința noastră din anul trecut nu era de loc după gustul

ministrului-președinte *Dr. Koerber* și cu atât mai puțin după gustul locțiitorului *Kielmansegg*. Amândoi erau de părere, că noi să intrăm în dietă numai cu o majoritate de jumătate, pentru-ca la fie-care chestiune mai gravă să fim avisați la voturile marei proprietăți. Așa era speculațiunea domnului ministru-președinte și a locțiitorului. Noi însă am isbit așa de puternic, încât am zdrobit pe adversarii (aplause).

Sunt dator să recunosc, că locțiitorul a tras concluziunile din rezultatul ultimelor alegeri dietale. Acuma vedem, că s'a făcut om cum se cade și ne sare chiar în ajutor, cum a făcut acum în chestiunea vivisecțiunii (*Ilaritate*). Cu alte cuvinte el este omul nostru (*Ilaritate* și *aplause*). *Firesce*, nu pot să sciu cât timp va fi al nostru. Ce-o fi gândind ministrul-președinte nu sciu din propria lui gură, am însă convingerea, că decât vom merge acuma la densusul, ne va trata cu respect. Când isbesol om trebuie, își câștigă respect.

Când au văduț domni aceștia, că la 28 Octomvrie am cucerit tôte mandatele rurale, i-a apucat ametea (*Ilaritate*). Apoi a venit ziua de 5 Noemvrie, o zi strălucită, cum puțin am mai avut (*aplause*) și puțin vom mai avé. *Cartierul interior* este cucerit. *Aprópe de necrețut:* În cercul consilierilor de curte se se alegă un *Bielohlavek!* Dacă considerăm învingerea, ce am reportat'o în acest cerc, în care jidovii contau cu siguranță la înfrângerea noastră, decât considerăm și biruința printului *Lichtenstein* în *Ottakring* și vedem majoritatea zdrobitore, ce am obținut'o, trebuie să dicem, că ziua de 5 Noemvrie a fost o zi de aur.

Tôte acestea trebuie să ne întetescă sentimentul și convingerea, că și de aci înainte să lucrăm, cum am lucrat până acuma. *Consiliul comunal* l'am cucerit. Ceea ce ne mai lipsese va veni cu siguranță. *Colegiul II*, electoral încă nu mai pôte fi timp îndelungat prada jidovilor. În *colegiul I*, va merge mai greu. Prea mulți sunt în acest *colegiu*, care nu aparțin națiunii noastre. Și „*Reichsrath*”-ul trebuie să-l recucerim. *Jidanul Ellenbogen* trebuie să dispară din *Leopoldstadt*, pe care il desonorază.

La alegerile pentru *Reichsrath* n'am fost uniți, cum trebuia să fim. *Rezultatul* a fost, că am suferit înfrângere. La alegerile dietale am fost uniți cu toții, femei și bărbați, ér rezultatul a fost peste ori și ce așteptare. Am firma speranță, că din acésta insulă jidovescă vom face o fortăreță splendidă creștinescă. (*Aplause furtunose*)

Înainte cu șapte ani mă hotărîsem să-mi pun aici candidatura pentru dietă. Atunci eram mai tînăr și puteam să fac propagandă mai activă, umblam totă ziua să fac cunoscința cu toți alegătorii. Uneori mă îngroziam de mulțimea jidovilor. Însă după amiazi se însenina totdeuna cerul și în cele din urmă am obținut majoritatea. De atunci ne merge din ce în ce mai bine și va merge tot mai bine. În adevăr mă bucur din adencul sufletului, căci văd poporul creștin ajuns la asemenea conscientă și tărie. Mulțumesc cu deosebire părintelui *Dittrich* (*Aplause furtunose*). Sunt vesel, că l'am putut pune paroch în *Margareten*, unde cred că în curînd va cucerit tôte inimile, cum le-a cucerit aici, când era capelan. Incheiă cu cuvintele: Să trăescă creștinii din cartierul *Leopold!*

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 10 Noemvrie. Partidul *koșuthist* a hotărît a continua lupta împotriva guvernului.

Berlin, 10 Noemvrie. Impăratul *Wilhelm*, după operațiunea ce i-s'a făcut se simte mai bine.

Bibliografie.

„**Datoriile copiilor**” séu istoriére religiöse și morale pentru elevii și elevele în clasele începătoare. De *George Ludu* preot și învățător și *Ion Daru* învățător. Prețul 40 fileri. Editura librăriei *H. Zeidner* Brașov.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandatie.)

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de Vas. Moldovan, fost prefect al Legiunii III în 1848—49. Prețul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viața și operele lui Andrei Mureșianu, studiu istoric-literar de Ioan Rațiu, prof. ord. la preparandia din Blășiș, Prețul 2 cor. plus porto 10 bani. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blășiș.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“, inter-santa și eminenta conferință, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. **Francisc Rieger** în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, și altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Prețul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pentru memoria lui Avram Iancu“, apelul dat către ministerul de interne D. Perez și priu d-l Dr. Amos Francu în cauza fondului pentru monumentului Iancu. Prețul este 1 corună. În România 2 lei plus 5 bani porto.

„Pintea Vităzului“, tradițiuni legende și schițe istorice, de **Ioan Pop-Reteganul**. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisiri din toate părțile, pe ude a umbat Pintea. Prețul 40 bani plus 6 bani porto.

„Românul în sat și la ăste“. Acesta este titlul unei nouă cărțicele, ce d-l **Ioan Pop Reteganul**, cunoscutul și meritatul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Prețul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traducere de Teodor V. Păcățian. Prețul 2 cor. (+ 10 b. porto.)

„Țăranul român și ungar din Ardeal“, studiu psihologic popular de I. Paul. Prețul 1 cor. (+ 5 b. porto.)

„David Almdășianu“, schițe biografice de **Ioan Popa**. Broșura acesta, prezintă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Mănăstirea Putna în Bucovina de Iraclie **Porumbescu**. Prețul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Noemv. n. 1903

Renta ung. de aur 4%	118.95
Renta de corone ung. 4%	98.40
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	89.55
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	97.50
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.60
Bonuri rurale croate-slavone	97.95
Impr. ung. cu premii	206.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	157.—
Renta de hârtie austr.	100.45
Renta de argint austr.	100.35
Renta de aur austr.	120.40
Rente de corone austr. 4%	100.45
Losuri din 1860.	154.80
Acții de-ale Băncei austro-ungară.	16.10
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	737.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	672.75
Napoleondori	19.06
Mărci imperiale germane.	117.17 1/2
London vista.	239.45
Paris vista.	95.17 1/2
Note italiene	95.25

24 Șirul Inului (Piață) 24
La „Ursul Negru“

A sosit MUST NOU
de Târnăvă.

32 cr. litrul în local. — Afară 30.

Bere de Steinbruch,
négră (Bockbier.)
VIN vechi și de masă.

Mâncări reci și calde,
Prețuri moderate.

G. G. Stefanovici.

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrierilor
administratiunii. în cazul pu-
blicării unui anunciu mai mult
de odată se face scădemânt,
care crește cu cât publicarea
se face mai de multe-ori.

Admi istr. „Gazetei Trans.“

Incercați-vă norocul la
BANCA ADLER!

La tragerea principală a loteriei ungare de clasă priv. de curend terminată, a cădut pe losul Nr. 38505, vëndut în colectura noastră al 2-lea câștig principal de

Corone 200.000

pe care imediat l'am plătit cu bani gata la norocoșii câștigători.

Afară de acesta s'a câștigat prin noi până acuma:

Corone 100,000	ou Nr. 96224,
„ 70,000	„ „ 50028,
„ 60,000	„ „ 22744,
„ 30,000	„ „ 86198,
„ 10,000	„ „ 55864 și 69088,

precum și o mulțime de câștiguri mai mici în sumă de **mai multe milioane Corone**. pe cari asemenea te-am plătit prompt și fără nici o reducere.

Pentru tragerea clasei 1-ă a loteriei a XIII-a, ungară de clasă priv. din:

19 și 20 Noemvrie n. 1903

recomandăm losuri cu prețurile originale:

intregi:	jumătăți:	sferturi:	ootimi:
Cor. 12.—	Cor. 6.—	Cor. 3.—	Cor. 1.50

Comandele din afară le efectuăm prompt și discret.

Jacob L. Adler & Fratele

societate de bancă în comandită.

Brașov.

5—10.1140.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute eșecuta **orice comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Coverte, în toată mărimea.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE și DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biurul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, etagiul I, către stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

A V I S.

Prenumeratiunile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și re-
noi ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenți se binevoiască a arăta în deosebii, când voiesc a
espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou se binevoiască a scrie adresa la
murit și se arete și posta ultimă. **Administraț. „Gaz. Trans.“**

Estras din oferta Administrației de menaje c. și r.
a Garnisónei Brasov.

Cu acesta se estrage trebuința pentru anul 1904 în arti-
colele următoare și anume:

Carne, Victuale și diferite cumpărări, Făină, Zăhar,
Sare, Oțet, Jimble și Semelbrösel, Producte de lăptărie.

Acei liferanți, cari sunt aplicați la vre-o liferare, au se
înainteze oferta lor în această privință (proveđută cu timbru de
1 cor.) Administrației de menaje ces. reg. a garnisónei Brașov
Burghals (Curmătură) Nr. I, până în 15 Novembrie 1903.

Ofertele sigilate, cari se vor înainta, sunt a se provedea pe
coverță cu inscripția: „Ofertă pentru liferare de articole de
menaje“, fără însă a indica firma ce cferă.

În victuale și făină se se alăture probe.

Pertractarea verbală a ofertelor se va ține în cancelaria
magazinului militar ces, și reg. de întreținere din Str. Sft. Ión
(Johannissgasse) Nr. 11, în 21 Noemvrie 1903, la óra 10 și 30 a. m.

la ceea ce oferenti sunt invitați.

Acel liferant, care în urma pertractării verbale a oferte-
lor primesce liferarea, are se depună o cautiune în valórea
aproximativă a unei decade din articolii ce sunt a se lifera.

Informațiunii eventuale se pot cere în cancelaria adminis-
trațiunii de menaje ces. și reg. a garnisónei, dilnic înainte de
prând, dela 10—11 óre.

Administrația de menaje c. și r.
a garnisónei.

2—3 (1144)